

Specimen medico-chirurgicum de suppuratione in partibus mollibus. : Cujus propositionum veritatem, in Augustissimo Monspeliensis Appollinis Fano, propugnabit Petrus Rocques, Montalbenesis, Artium Liberalium Magister, ac Medicinae studiosus, die mensis Novembris anni 1721. ab horâ octavâ ad meridiem. / praeside illustrissimo viro D.D. Henrico Haguenot.

Contributors

Haguenot, Henri, 1687-1775.
Rocques, Pierre.

Publication/Creation

Monspeli : Apud viduam Honorati Pech, Regis & Universitatis Typographi, 1721.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/am8fdsfy>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

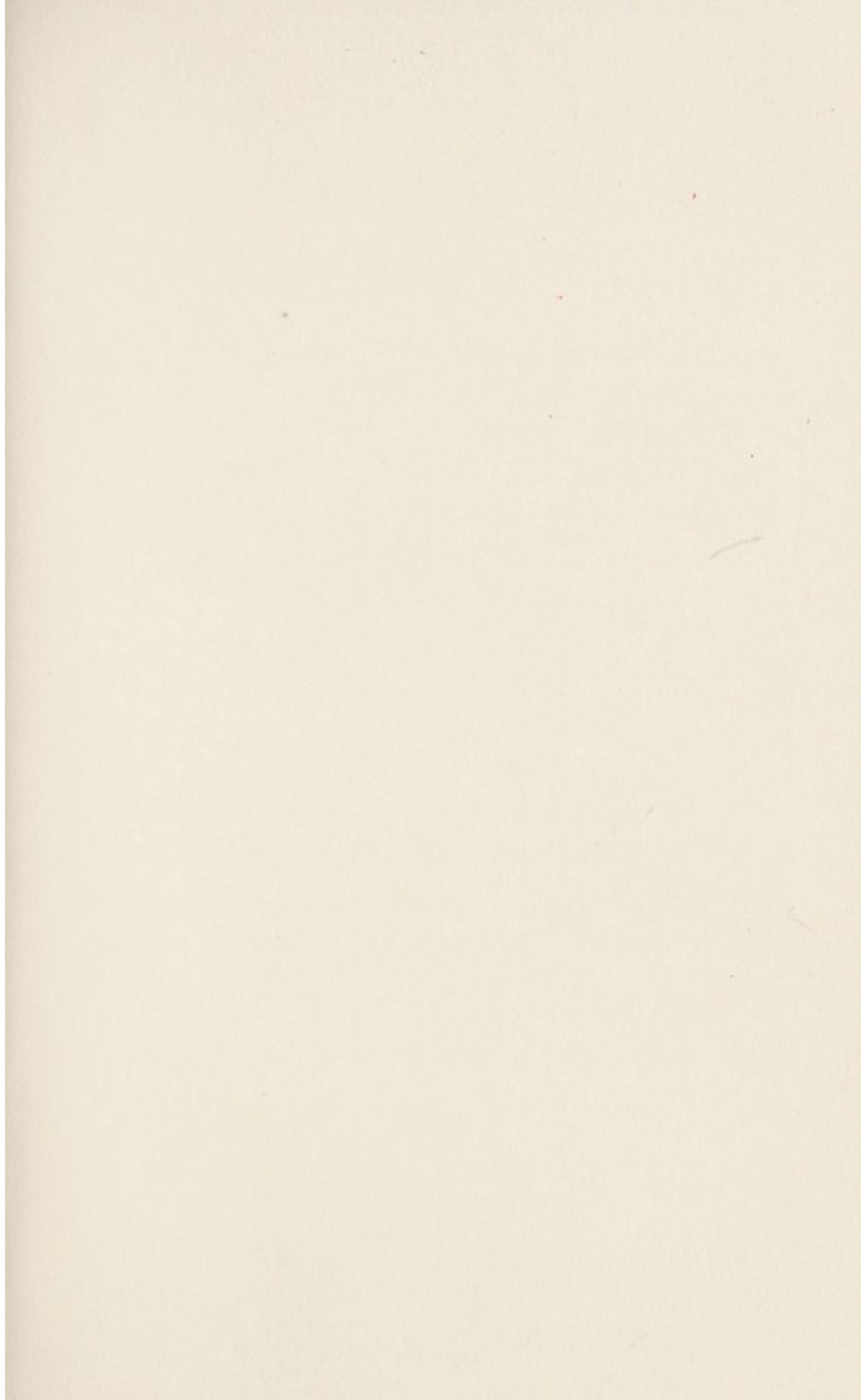
Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

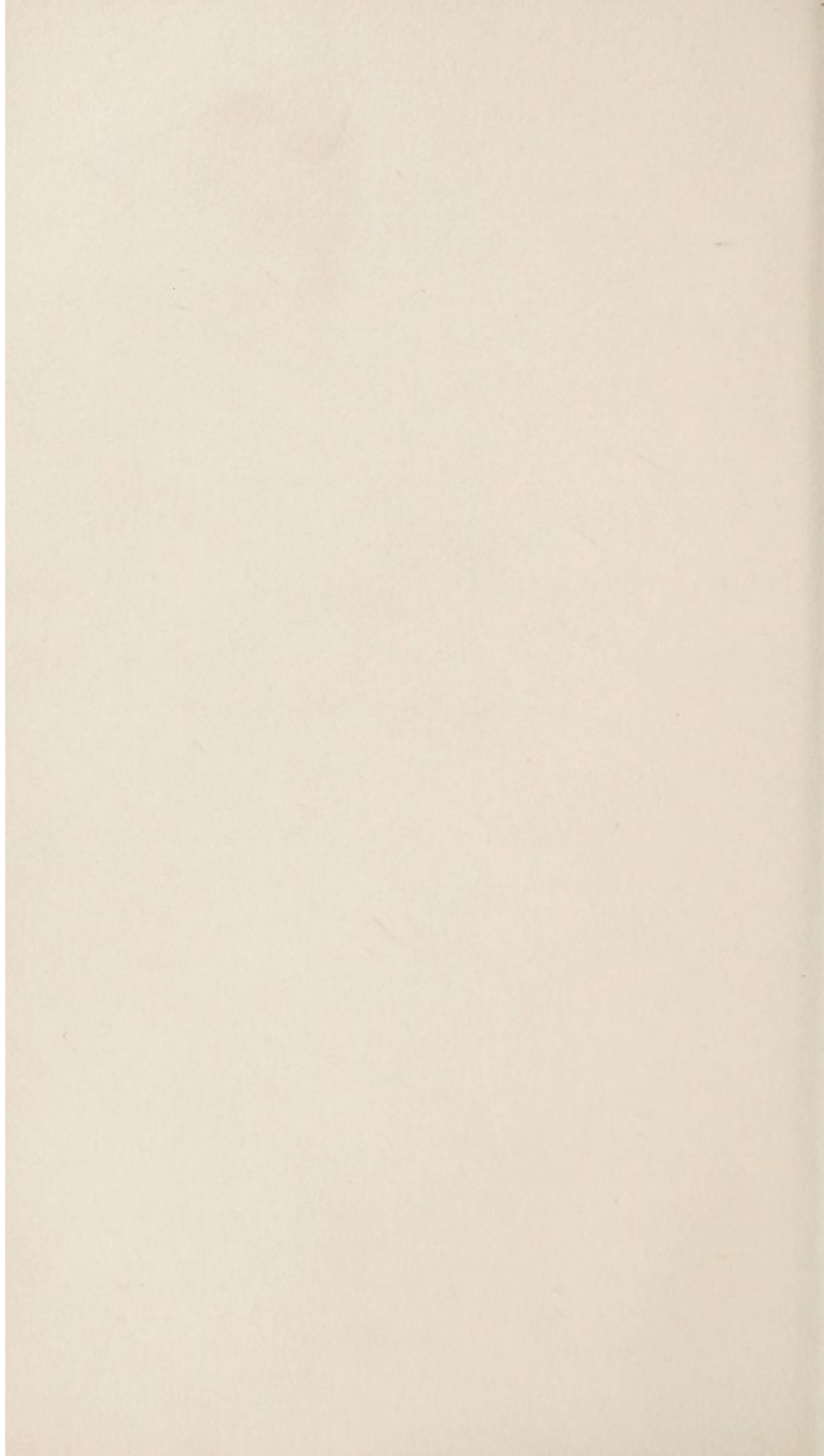
44336/p

ROCQUES

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

M. Fizey M.D. et Mathes. prof. Regii.
SPECIMEN

MEDICO - CHIRURGICUM

De Suppuratione in partibus mollibus.

Cujus Propositionum veritatem, in Augustissimo
Monspeliensis Appollinis Fano, propugnabit
PETRUS ROCQUES Montalbanensis, Ar-
tium Liberalium Magister, ac Medicinæ stu-
diosus, die mensis Novembris anni 1721.
ab horâ octavâ ad meridiem.

PRÆSIDE

**ILLUSTRISSIMO VIRO D. D.
HENRICO HAGUENOT**

Regis Consiliario & Medico, nec - non in
almâ Monspeliensium Medicorum Aca-
demiâ Professore Regio dignissimo, So-
cietatis Regiæ Scientiarum Monspessula-
næ Socio.

Ad primam Apollinarem Lauream consequendam

MONSPELII,
Apud Viduam HONORATI PECH, Regis &
Universitatis Typographi. 1721.

DISPUTATURI

PROFESSORES REGII.

318332

R. D. Franciscus Chicoyneau , *Cancellarius & Judex.*

R. D. Joannes Bezac , *Decanus.*

R. D. Petrus Chirac , *Serenissimi Principis Regni Administ. Archiater.*

R. D. Antonius Deidier.

R. D. Petrus Rideux.

R. D. Antonius Magnol.

R. D. Joannes Astruc , R. D. Chirac
Coadjutor.

R. D. Jacobus Chastelain.

R. D. Jacobus Lazerme , R. D. Bezac
Coadjutor.

DOCTORES ORDINARIII.

M. Joannes Delherm.

M. Antonius Cairol.

M. Huguo Gourraigne.

M. Garrotus Figeral.

M. Guingualocus Olivier Villeneuve.

COLENDISSIMO

VIRO D. D.

JOANNI PETRO

RATER Y

MONTALBANENSI.

DUM admirabilem rerum omnium
vicissitudinem considero AVE OB-
SERVANDISSIME, summam demiror
Dei Optimi Maximique sapientiam in or-
nandâ excolendâque hominis vita; Ei enim
quasi redi vivam in semet progeniem relin-
quit, itâ-ut Pater in filio Avus in nepote
renasci videantur. His seriò perpensis noctu
diuque cogito, quâ opera itâ de Medicina
benè mereri possim, ut vestigiis tuis dignè
insistens in me renasci videare. Tali ratio-

num momento adductus quæstionem infrà
scriptam quamvis viribus meis diffidens
publicè propugnare suscipio ; quam cum de-
ceat Litterato consecrare , quæcumque Tibi
debeo mecum reputans , has studiorum meo-
rum primitias Tibi votare non dubitavi ;
parvum quidem munusculum acceptisque
beneficiis longè dispar , sed tantum quan-
tum per me liceat esse ; si enim quantum
cuperem , possem , exsoluta sanè essent vota
mea ; neque unum pro multis redderem ;
at cum cupientem deficient vires , Tibi sit
quæso satis , ut post oblatum munusculum
Deum Optimum Maximumque deprecet ,
ut vitam tuam ad Nestoreos annos pro-
rogare non dedignetur. Hæc sunt vota

Observantissimi nepotis

P. ROCQUES.

Dabam Monspe-
lii die 20. mensis
Novemb. 1721.

S P E C I M E N
M E D I C O - C H I R U R G I C U M

De Suppuratione.

O P U S illud , quod solutis vasculis præcipuè sanguineis , ut expediat se à sarcina noxiâ , unionemque postmodum in partibus restauret , natura sui servatrix adeò sæpè in corpore humano navat , perpendere hâc dissertatione constituimus. Quod quidem naturæ conamen Medico-chirurgum tantò magis considerare sedulò , in idque inquirere necessum est , quantò lacerata partium in quamplurimis tumoribus substantia , aut vulneribus cæsa attritave , ut reficiatur , nisi eo prævio disponi ut plurimum amplius haud queat. Quot enim observantur tumores , qui suppuratione judicantur , ut peracto pure ac detergâ partis substantia particulæ prius dissociatæ connubium , functionesque aliquandiù sus-

penas iterum inire possint? Nonne prægresso fermè semper hoc opere soluta coalescit in variis vulnerum generibus partium substantia?

At quot in suppuratione varietates, & ratione diversæ solidarum partium structuræ & fluidarum indolis, tum & quoque prout diversimodè pars fuerit lacerata aut deinceps tractata? Quàm varianda artificii auxilia, quæ natura semet expedire interdum impotens in suppuratione inchoandâ peragendâque juvetur.

Quæ igitur suppuratorii negotii sunt perstringere paucis conabimur, id in partibus mollibus elucidare potissimum satagentes ut hinc circâ tumorum, vulnerum, ulcerumque theoriam & curationem quamplurima deinceps illucescant.

Pus, fluidum illud præternaturale, quo ad qualitates sensibiles nemini non cognitum. Per illud enim vulgò intelligitur *fluidum medicocriter spissum, gelatinosum, tenax, subalbumidum, in partibus solidis è sanguine extravasato & stagnante progenitum*. Sed ejus ortus ac productio, quæ *suppuratio* nuncupatur, adeò perspecta non sunt, ut accuratâ adhucdum indagine plurimum non indigeant.

Nec tantum eâ peractâ suppurationis his

toria absoluta erit ; sed deinde quæ suppurationem inchoatam concomitantur ac sequuntur, postea quæ illam impediunt ac sistunt, aut quæ variam efficiunt, ultimò quæ juvant eam ac promovent, pertractabuntur.

PROPOSITIO I.

Pars suppurans vitâ gaudet.

Observatur enim calore & sensu prædita, quin etiam in gradu sæpè intensiori, adeò ut doleat tunc plurimùm ac effervescat. Nec Medicus Chirurgusve suppurare vidit unquam partem absolutè extinctam, ut in ipsomet Sphacelo ; si verò succum purulentum emanare postmodùm observavit, illum à subjectis aut circumfluis partibus iisque vivis, secedente ab eis penitus ac decidente tandem parte mortuâ, scaturire semper conspexit. Quis autem in putrescente cadavere pus unquam generari observavit ?

PROPOSITIO II.

*In substantia partis nunquam excitatur
suppuratio, nisi in eâ rupta sint
sanguinea vascula.*

Duo intelliguntur in enunciatione huiusce propositionis. 1°. Pus non effor-

mari in cavitate sanguiductuum integrorum. 2°. Pus etiam non excitari ruptis præcisè ductibus quibuscumque, sed absolutè necessarium ad hoc opus esse, ut disrupta fuerint sanguinea vascula. Prius ex eo probatur, quòd lacerationes substantiæ partis à causis internis externisve productæ, ante puris generationem in praxi observari soleant, nec ullum exemplum puris in sanguiductu integro geniti pro certo traditum hucusquè fuerit.

Hinc autem deducitur posterius, quòd, ut partes vasis diversæ indolis textæ sunt, & ità non nulla speciatim præ aliis dirumpi queant, cum contingit lacerari quædam integris manentibus sanguiferis, pus nunquam generari observetur; ita cum rumpuntur lymphatica, adiposa, aut neuro-lymphatica (vascula per corpus humanum sat universim dispersa) exin vel feri collectiones, vel interdum tumores duri, indolentes, diu ità subsistentes, sæpissimè verò tumores tensi, cistici, ex materie spissâ, sebaceâ, inertî, lentefcente, nihil novi fermè moliente, *frigidi* inde dicti, enascuntur; pus autem in his casibus non observabis.

Nec unquam observatum pus enascens nisi sanguinis effusio præcesserit; hinc in

partibus sanguineis frequens adeò ac facilis suppuratio, in cruore autem parùm perfusis fermèque exanguibus rara adeò ac difficilis; hinc essentialiter sequi solet suppuratio tumores duntaxat inflammatorios, ut phlegmonas ac erysipelata, frigidos autem, ut scirrhus ac ædemata neutiquàm; nec nisi prius partes vicinas aut intermixtas ipsis sanguine hærente inflammari contigerit, ulla puris umbra in his tumoribus usquàm apparebit. Hinc decantatum apud Chirurgos adagium, *Pus sequitur sanguinem.*

PROPOSITIO III.

Cruor abundanter effusus, & in cavitate insigni collectus, in pus non convertitur.

Observantur quotidie effusiones sanguinis, ejusque in cavitatibus insignibus collectiones magnæ, ut in abdomine, pectore, capite, vesica urinariâ, utero, in magnis partium externarum intercapedinibus, exempli causâ in aneurismate falso, aliisque casibus. Verùm quid contingit? Cruor iste in grumulos facescere solet, secedente fluidiori inæqualiter deinceps ipsis admiscendâ parte, postea corrumpitur, abitque ultimò si diutiùs detineatur (ut sæpissime effuso san-

guini uterino, clauso arctius interiori orificio advenit) in aliquid cadaverosum *Tabum* appellatum foetidam horrendamque amurcam sæpè repræsentans. Evenit tamen nonnunquam ut sanguis ita collectus per notabile temporis spatium fluxilitatem fervet ; ità confosso ab aliquot diebus pectore cruorem sat floridum fluxilemque post administratam perforationem Chirurgicam universum per fistulam argenteam emanasse aliquandò observavimus ; sic in apertione quorundam cadaverum sanguinem rutilantem adhuc fluxilemque effusum in capite confeximus.

Porro in nullis propositionis hujus casibus , sanguinem evasatum converti in pus contingit. Si verò fluidi albicantis purulentum admixtum quid sanguini in cavitate insignitè collecto observatum , id non portio sanguinis effusi collectique extitit , at illud ex ambiente, quæ suppuraverit, parte defluxisse accuratè investiganti semper innotuit ; sic dum in operatione, quæ vulgò dicitur empyematis pus cruori admixtum educitur semper in plevra , aut in mediastino , pulmonumve superficie abscessus ruptus, ulcusve adest , è quibus in cavum thoracis stillat purulenta materies ; id ostendunt observa-

tiones, id testantur saniores Medico-chirurgi.

PROPOSITIO IV.

Evenit nonnunquam, ruptis sanguiferis, cruore in substantiam partis parcè diffuso, nullam inde tamen excitari suppurationem.

ITà in Sugillatione (quam *Ecchymôsin* Græci vocant) in partis textu sanguis effusus, non tamen notabiliter collectus nec fluctuans, sed dispersus, partem atro-rubro tingens colore, qui absque suppuratione ullâ sæpè sensim discutitur, parte dilutiorem in dies colorem suscipiente, deprehenditur.

COROLLARIUM.

E propositione 3a. & 4a. deducitur, sanguinem effusum puris formam adipiscendi per se imparem esse, quamvis extravasatus lentescat, partiumque ambientium vaporosis effluviis expositus concipiendo motui intestino putredinoso obnoxius sit, sed alia agentia aliasque conditiones, ut oboriatur suppuratio, requiri.

DISSSERTATIO
PROPOSITIO V.

Disruptis in vivente parte molli sanguiferis, aliisque intertextis vasculis, definire modum, quo procreatur liquamen purulentum.

*causas
inter
crass.
vuln-
rum*
E sanguineis cæterisque, quibus textæ sunt partes molles, vasculis, sive eæ interiores sint ut viscera varia, sive exteriores ut musculi ac integumenta, rumpi non nulla, ita ut intimus harumce partium textus lacertus nec tamen integrè corruptus existat, haud infrequens est. Et quidem illud ita fit vel à causis internis, ut sæpissimè ab humoribus vasorum tunicas extrorsum nimis pellentibus, rariùs à succis eas rodentibus, vel ab externis ut ab instrumentis obtundentibus, cædentibus, lacerantibus, pungentibus, aliisque corporibus sive corrodentibus, aut urentibus. Ab his omnibus patet vasculorum partis dissociatum fuisse nexum, pluraque vascula per medium disrupta esse, adeò ut bina extrema quæ priùs sociata continuum ductum conficiebant, tunc patula hient, inque lacinias divisa existant.

Quo pacto autem ita solutâ partis continuitate pus, quo pars deinceps perfusa conspicitur.

conspicitur, procreatur, disquirere juvat.

Statim atque partis alicujus rupta sunt ^{quomodo} vascula, confestim effunduntur contenta ^{puris effor-} fluida, dein stillant, postmodum cessare vi- ^{matur.} detur effluxus; at deinceps sæpè intumes- ^{(phenome-} cunt oræ solutæ partis, hinc impensè ca- ^{na} lent, sensus acutior in eis fit, quin & do- ^{quæ} lor suscitatur pulsativus cum sensu caloris, ^{puris} nonnunquam ustionis, aliquandò horro- ^{antecedunt} res ingruunt, sæpè febris; oræ tunc pa- ^{obscu- min-} rum humidæ quin & interdum siccæ de- ^{tantur} prehendantur; remittentibus autem dein- ^{ulcerat} ceptis iis omnibus detumentes humore no- vo suffunduntur subalbicante, mediocriter spisso, subglutinoso; eum *Pus* vocarunt; jamque soluta pars *Ulcerata* dicitur. Hæc sunt phænomena, quæ puris confectio- nem antecedere & comitari assueverunt.

Jam verò si iis, quæ in vasculis humo- ribusque partis suppuraturæ contingunt, præprimis phænomenis memoratis quasi directi attendamus, succi hujus præter- naturalis efformationem detegere haud ita arduum erit. Utque res clariùs procedat, in casu vulneris per instrumentum secans inflicti, suppurationis negotium expedire juvabit.

In *labris*, quæ dicuntur, vulnerum;

*status
vulnū
in vulne
ribus*

hiantisque vulneris superficie vascula in duplici statu versari statim animadvertendum est ; alia enim , quæ nempè cæsa manifestè aperta sunt , cruentumque fluidum evomunt ; alia verò , quæ instrumenti aciem effugere , integra adhuc existunt partisque fauciatae vitam conservant. Peiores igitur vulnorum innumeris vasorum ruptorum aperturis hiulcas , liquores quovis in his contentos effundi confusè principio necessum est. Utque sanguis abundantior adest , tum quòd in partibus supurationi obnoxiiis vascula sanguinea cæteris magis numerosa ac patula sint , tum quòd liquoribus cæteris rapidius fluat sanguis , ut patet ex physiologicis , hinc quasi cruore mero perfusum vulnus principio conspici debet.

Porro tandiù perseverat cruenti fluidi expressio , quandiù subsistente aliquâ canalium ruptorum plenitudine , in eis servatur adhuc tensio , ac elasticitas quædam quâ fluida contenta aut de novo supeditata in vulnus urgeri queant. Sed quoniam facilitas fluidi ad exitum in vulnus ob aperturas statim nihil resistentes magna est , hinc sequitur celerem quoque ejus primam expressionem futuram , ac talem ,

ut liquores retrò sequentes sæpè eâdem celeritate, ob resistantiam in vasculis sup-
 peditantibus utpote inflexis aliquam, ap-
 pellere non valeant; quapropter in vas-
 culis ruptis excitatâ ac ubere effusione hâc
 inanitio aliqualis succedet. Cùm autem
 vigeat in intertextis vasculis integris flu-
 xus idem liquorum, patet remittente ob
 inanitionem in ruptis extremis vasis vi
 dilatativâ, illa in spatium ampliùs dila-
 tanda fore, adeòque rupta cogenda com-
 primendaque, ut hinc expressio fluidorum
 per labra vulneris aliquantùm initio juve-
 tur, eâdemque dilatatione sensim augef-
 cente adeò tandem stringenda, ut ea fer-
 me supprimatur. Porro compressio hæc 2.
 vasculorum ruptorum ab integris inducta
 versùs illorum extrema potissimùm intel-
 ligenda est, utpote quòd vascula in laci-
 nias scissa, ibi debilitata magis ac tono
 vitali destituta sint. Præterea labrorum
 vulneris disrupta vascula per fibras longi-
 tudinales contractiles in partis substantiam
 retrahuntur, ut omnibus sectis vasis con-
 tingere assuevit, adeò ut ostia vasorum
 laceratorum inter integrorum textum quasi
 delitescant.

*Arabis
cur
vasa
rupta
cessant
à fluxu
sanguinis*

Cùmque fluidi effundendi primus im- 3.

petus remisit , fibræ quoque orbiculares
 quæ integræ propè lacinias manserunt
 fluente amplius non dilatatæ in sese coarctari
 vasculumque in extremo stringere incipiunt ;
 ut indè hisce duabus quoque de causis
 fluidi cruenti effusio inhibeatur. His
 omnibus accedit fluida stillantia in laci-
 niis vasorum ruptorum fluiditatem natura-
 lem amissura , adeoque coagulanda fore
 cùm inibi motu vitali progressivo amplius
 non ciantur , quin etiam aeris injuriæ
 quandòque exposita sint , quamobrem hæc
 etiam ratione obex in vulnus effluxui suf-
 citabitur.

*Sanguis
 arteria-
 tur in
 natura
 vicina
 integra* Imminutâ igitur fluidorum in vulnus
 effusione , extrema vasorum ruptorum ob-
 turata , coarctata , compressa intelligi de-
 bent. Quoniam verò per arteriolarum ac
 lymphæ - ductuum trunculos non inavitos
 eosdem ac eodem ac antea numero versùs
 vulneris oras tendentes , sanguis lymphæ-
 que solitâ celeritate & copia ad eas ap-
 pellunt , vasa autem rupta & in extremis
 angustata eadem facilitate ac antea admit-
 tere nequeunt , sequitur ità partim inter-
 rupto consueto æquabili fluente , non mo-
 do camet in principiis admissariis dilatan-
 da plurimum fore , sed & deinceps fluida

majori solito copiâ in vasa integra derivanda, & quidem exuperanti eâ quantitate, quâ ob ruptorum in extremitatibus renitentiam determinato tempore per ea transcurrere non possunt; cum autem vasa integra humorum molem nimiam ita citò suscipiunt, distenta nimis eâ quasi obruuntur, nec vasa revehencia hos ita celeriter reducere possunt, hinc & vasa rupta & integra humoribus ultramodùm sed præprimis sanguine, nimirum liquore in parte abundantiori ac rapidiori, turgescunt; hinc orarum vulneris tumor, rubor, æstus, molestus sensus; cumque appellente singulis pulsibus cordis subito sanguine arteriolarum jam dolorosè distentæ adhucdum de novo plurimùm dilatentur, identidem recrudescet dolor cum sensu vibrationis, seu dolor qui dicitur *pulsativus* persentietur,isque fervoris cum molestiâ. In oris igitur vulneris tunc adsunt magnæ vasorum tensiones, celeres ac validæ commotiones fibrarum, liquorum & in primis cruoris difficilis circuitus, congestiones, æstus, inflammatio, quibus omnibus plurimùm pars defatigatur ac dolet.

humor
rubor
æstus,
dolor

At tunc non modò pars tantùm, sed & corpus universum in angustias trahitur;

contremiscit hoc nonnunquam horroribus ac quatitur, ut plurimum verò febris acuta illud adurit. Neque enim ità vascula membranæque partes distendi possunt, quin fibrillæ nerveæ partis ultramodum succutiantur, quin & per consensum reliquæ corporis quoquoersum contremiscant, molestiaque in universo corpore obscure præsentiat. Porro vibrationes eæ nervorum tantò notabiliore erunt, quantò fauciata pars exquisitiori sensu naturaliter prædita, hoc est pluribus nerveis staminibus aut iis valdè tensis erit contexta; tum & cœteris paribus quantò partis fauciatae extensio major erit, hoc est pars insignior corporis patietur. Præterea vibrationes quoque nervorum in parte fauciata vehementiores quoque erunt, si ob aliquod sanguinis alluentis vitium vel causæ fauciantis indolem peculiarem vascula fibrasque prætermodum tendi crispari ac velut convelli, ut indè atrocissimi exoriantur dolores, contigerit; prioris casûs exemplum exhibent vulnerum labra erysipelate affecta, posterioris corpora urentia, caustica, &c. Cùm fiunt autem vehementes illæ staminum nerveorum in fauciata parte commotiones, contremiscunt ob continui-

tatem adeò ac irregulariter nervi per corporis habitudinem dispersi, ut fibras carneas membranasque crispari inæqualiter hâc & illâc cogant; sicque corpus quasi tremulis motibus in partibus diversis quati obscure persentiat, & quidem interdum *frigidi* cum sensu frigoris, quòd vibrationes fibrillarum inæqualiter per habitum corporis crispaturas suscipientium tunc similes sint eis, quæ à corporibus frigidis ambientibus excitari solent. Quo circâ in partium valdè sensibilibus, aut plurimùm inflammatarum vulneribus, item in vulneribus magnis, in ambustis etiam & corrosis, similibusve casibus ante suppurationem horrore nonnunquàm succutitur corpus. Adest hîc quidem sensus frigoris alicujus, sed falsus, quòd reverâ corpus non frigescat, interim vehemens non est; & nonne interdum sub finem mictûs, dùm ingrata *alger* quædam deglutiuntur medicamina, item in incisionibus Chirurgicis, similibusve casibus horrores ejusmodi ingruunt? Sed interdum in suppuratione cum excitantur horrores, corpus algidum verè deprehenditur, verùm tunc liquamen purulentum confectum & ad fluendum per vulneris oras in procinctu est; quòd quomodò eve-

niat in propositione sequenti declarabitur.

febris

Ut horrores in magnis aut dolentibus valdè vulneribus ante suppurationem quandoque ingruunt, ità febris eam antecedere ac concomitari solet. Cùm enim imminet suppuratio parsque dolere ac æstuarè incipit corpus univèrsùm molestè afficitur, ut antè dictum est, postea incalescit per gradus adeò, ut verà febre acutâ quasiuratur. Partis siquidem suppurantis staminum nerveorum vibrationes dolorosæ fibrillis cæteris ob continuitatem saltem in cerebro communicatæ effusiones succi nervei insignes per eas excitant, quibus tensio earum major procuratur; hinc robur intenditur in corde, arteriis, venis, viscerumque fibrillis, hinc intensior vis solidorum in sanguinem, hinc ejus citator periodus, rarefcentia major, hinc pulsus frequentior, magis plenus, æstus totius corporis, febris acuta. Sed & æstuans in labris vulneris sanguis, quoniam utut ægrè nihilominus in venulas remeat, hinc reliquo admixtus, mobilitatem ejus molecularum intendet, caloremque proindè ac rarefcentiam majorem in eo suscitabit, hinc & quoque febris acutæ fomes.

causa

Jam verò in eâ luctâ solidorum ac fluidorum

dorum, quæ in parte suppurante agitur, vascula rupturam passa interim vix vibrantur, quòd ab extremo altero, lacerato nimirum, alligatione fixâ careant, quòdque in semet retractæ fibræ longitudinales tensionem illam violentam, quâ priùs in advenientia fluida resilire naturaliter cogebantur, amplius illis haud impertiant. Vasa ergò hæc in oris vulnerum inertia & quasi vitâ destituta habenda sunt; interea cum in principiis admissariis liquoribus vi vasorum in ea tendentium intrusis turgeant, nihilque ferè per se ipsa in illos moliantur, in vicinia autem vascula integra præprimis sanguinea circumquaque, ut antea dictum fuit, vivide pulsant, ab eorum vegetis & ultramodum productis dilatationibus identidem comprimenda fore consequens est, & sic urgenda, ut contentum fluidum ad sui expulsionem instigetur, sed illud morâ quàm traxit crassum factum est & ad effluxum parùm dispositum, prætereà extremum laceratum ob sui angustiam obsistit, adhucque majori vi resistunt vasa pellentia & liquorem in vas ruptum urgentia, igitur pulsantium vasculorum integrorum in ductus ruptos ingeminandos pluries fore ictus deducitur, an-

tequàm farcina illà inerti in vasculis ruptis contentà & ad circuitum absolutè inhabili vulnerata pars liberari queat. Verùm coactis illis pulsionibus & compressionibus extrinsecis fluidum iners in vasculis ruptis contentum admodum succutitur, quin tamen per aliquod tempus ultrà progredi possit, antea autem in statu naturali à tunicis propriorum vasculorum immediatè agebatur, ac liberè transfluebat, undè sequitur in suppuratorio motu longè diversum effectum fluidorum in ductibus ruptis statum ac dùm pulsioni vitali exposita sunt. Non mirum ergò, si fluidum indè progignatur novum ac præternaturale; in statu namque naturali in vasculis sanguineis cruor leniter ac æquabiliter à resultu tunicarum quibus tangitur, agi solet, ejus globuli rubri dissociati à se invicem servantur, ut in fluido mucilaginoso-aquæo cum partibus fibrosis liberè fluitent, sicque per vascula minima transfluat sanguis. At verò in opere suppuratorio is hæsit in principiis admissariis ductuum ruptorum, quodæcausa globuli rubri parsque fibrosa aliquantum coaluere; tum & serum tenuius ab his expressum per ostiola rupta transpiravit, aut partis æstu consumptum est, adeò ut globulosæ

*statu
naturalis
sanguinis*

*statu
in opere
suppuratorio*

partes rubrae coactae, fibrosaeque intermixtae cunctae in sanguinis mucilagine velut inviscatae remanserint. Jam verò succedit deinceps motus vasorum ambientium integritate praedictorum dilatationibus repetitis ceu tot ictibus vehementer comprimendum, quamobrem globuli rubri aggesti coactique nec diffluere valentes in semet ita comprimi, subigi, ac elidi debent, ut in liquamen merum abeant, quo quidem continuatis ictibus cum partibus fibrosis & mucilaginoso-lymphaticis è propria natura albicantibus ulterius subacto, postremò fluidum emergere debet rubro colore exutum, sat spissum & æquabile, subalbicans, quòd *purulentum* dici consuevit; quòdque repetitis succussionibus sufficientem fluxilitatem adeptum ità pulsionibus vasorum integrorum agitur, ut victis tandem reseratisque vasorum extremis per ea foràs in vulnus exprimatur. Quod quidem negotium eo puncto tantò facilius expeditur, quò extrema lacerata exacto jam à ruptione tempore aliquo tunc vitâ orbata laxa sunt, adeòque facillimè recludi se patiantur. Sed & cum effluente liquamine illo commiscetur in oris vulneris laciniae ac extremitates vasorum mortificatione verâ emol-

*puncti
formatio*

litæ ac deciduæ, vasorum extremitates utpote partes solidæ per se albicantes; ita excidere extrema vasorum ruptorum amputationes membrorum edocent. Hæ verò lacinia in vulneribus contusione vel rupturâ inductis in dubium revocari non possunt, sed & occurrunt etiam in iis quæ instrumentis secantibus inflicta sunt, instrumentum enim secans ut ut cote exacutum fuerit, aciem tamen semper habet retusam plurimisque eminentiis asperam, quod Microscopio patescit, adeoque instrumenta secantia cuncta verè lacerant.

3. Commiscentur & quoque in oris vulnorum liquamini purulento fluida lymphatica albicantia, spissa, ab ostiis ruptorum lymphaticorum aut nervo-lymphaticorum depluentia, & eadem vi ac prædictum liquamen pulsione nempe vasorum integrorum expressa; quæ enim sanguiferis eadem & quoque lymphaticis ruptis eveniunt, lymphaticus siquidem liquor post primum ab inflicto vulnere effluxum eodem deinde mechanismo ac cruor, in vasis suis ruptis supprimitur, hæret, lentescit, inspissatur, postmodum exagitur & ad fluendum per ostiola lacerata compellitur. Quod autem è laceratis staminibus nerveis exsudat,

adeò exigui est momenti, ut puris compositionem ingredi vix dici mereatur.

En igitur pus è liquaminis sanguinei rubore exuti prædominantis, succi lymphatici viscosi aliqualis, tum & laciniarum extremitatumque vasorum in frustula emortua abeuntium, ac velut in gluten molle, subalbicans conversarum miscelâ in asperitatibus superficiei vulneris peractâ ortum, efformatum penitus, per infinita punctula scaturiens.

COROLLARIA

I.

Causa suppurationis efficiens est motus vitalis vasorum integrorum præprimis sanguineorum solito magis turgidorum, tensorum, vibrantium, rupta fluidis inertibus tumida diastolis tempore vehementer comprimendum, succutientium. Quo circa in parte suppurante inflammatio aut phlogôsis saltem aliqua concipienda est.

Sanguis lymphaque in vasculis ruptis hærentes, tum & vasorum disruptorum extrema, puris legitimi simul materia existunt.

Tria hæc verè morti destinata sunt; liquores enim prædicti circulationi amplius obnoxii non existunt, extrâque ejus limites versantur, vasculorum extrema lacerata muniis pulsandi nimirum humoresque ul-

terius transmittendi obeundis imparia sunt. Constituunt ergo tria hæc sarcinam inertem ac noxiam, quâ gravatur pars vitâ adhuc potiens, quâque ne opprimatur metus est; ablegandi itaque eam & à parte vivente separandi hoc est in suppuratione *quid natura* molimen. Motus vitalis vasorum in *natura* vivente suppurante parte adauctus & vegetus, hic est natura ipsamet sarcina hâc se expediens. Talis est causa efficiens, talis est materia, talis est in opere suppuratorio naturæ scopus.

II.

locus
suppur
rationis Officinam seu verum suppurationis locum in vasculis disruptis semper quæras, extrâ hæc nulla fit. Causam siquidem ejus operariam ac efficientem vicinam aut dispositam, materiemque aptam alibi non reperies. Hinc sanguis abundanter extravasatus collectusque, hinc in sugillatione per substantiam partium mollium diffusus (*Vid. cor. prop. 3. & 4.*) hinc in rimis vulnerum stagnans, omninò cruor semel extravasatus puris formam non induit. Pars vivens duntaxat suppurat.

Elapsis proximè diebus abscessum quemdam ventriculi feliciter ruptum vidimus, è quo amurca duntaxat atro-cruenta, foeti-

da, per vomitum ore pleno summâ vi imperatò ejecta fuit; cujusque colore per dies aliquot tinctæ fuere deinceps alvinæ fæces. Hinc liberatus est Nobilis Civis Montpelienſis dolore fixo ventriculi, ſingultu immani, tumore regionis epigaſtricæ, aliifque anguſtiis, quibus poſt curatam febrem malignam ab aliquo tempore afflictabatur. Sanguis in textu tunicarum ventriculi diù detentus in pus non abiit, quia extravasatus; nec pus in diſrupta parte progenitum, quòd liquores per vaſcula integra haud ægrè meatint, nullum enim in proceſſu hujus morbi obſervavimus inflammationis ventriculi indicium.

Hoc autem movere aliquem poſſet, quòd divinus Senex Aphor. 20. ſect. 6. ità ſcripſerit *ſi in ventrem ſanguis præternaturam effunditur, neceſſe eſt ſuppurari*. Verùm experientia huic ſententiæ refragatur; quod agnoſcens optimè Galenus dixit Hippocratem haud propriè accepiſſe hoc in loco ſuppuracionem, ſed pro converſione quâdam in ſaniem, aut certè pro corruptione mutationeque à ſtatu naturali; ſic & quoque Mercurialis hunc Aphoriſmum commentans, plurimis, quæ affert, exemplis, divini Senis ſententiam admodum improbat.

At si magna collecti sanguinis moles vasculorum singulorum pulsui non exposita, ipsisque nimis resistens, causæ suppurationis vim eludit, in Ecchymôsi saltem cruor diffusus ac per minutas moleculas segregatus vibrationibus infinitis vasculorum attiguorum obnoxius fit, ipsis obsequiosus ac vel minimam inferens resistentiâ. Non ne igitur sugillatæ partes semper suppurare debent? Minimè. In sugillatis partibus quædam & pauca disrupta sunt tantummodò vascula sanguinea, ac liberè ab eis cruor in partium intersticiis absque ullâ in ruptis sanguiferis stagnatione diffusus est. Cruoris ita diffusi particulæ motu partium ambientium vibratorio aliquatenus equidem succutiuntur, sed cum in vasculis ceu in saccis totidem cohibitæ non sint, perfectè undique, ut decet, & quasi per innumera puncta iteratim plurimum ictibus à pulsantibus vasis ambientibus non comprimuntur, sed ictibus totalibus extensis in varias ac plures loci differentias non nitentibus facilè cedentes indeque simul non coactæ nec subactæ, intersticia partium immutatâ forma dissiliunt, expanduntur, plurimum à se invicem segregantur, resolvuntur; hinc Ecchymôsi

môses in dies sensim dilutiores fiunt, postmodum perspirant ac evanescunt. Si verò sugillatæ partis attritâ plurimum substantia discerpta fuerint & confusa notabiliter vascula sanguinea tunc non modò in fibrarum interstitiis diffusus, qui sugillationem repræsentet, aderit sanguis, sed & portio ejus in vasculis attritis, laceris cohibita, hinc partem aggravans, ac pulsatorio vaporum integrorum undique ambientium vehementer exindè concitato motui ceu causæ suppurationis efficienti exposita, in pus abibit, hoc in interstitia partium depluet, sugillata pars suppurabit. Pars suppurans opus suum absolvit in semet ipsâ, quodque noxium est è sinu suo expuit. Hic est terminus, hic finis suppurationis.

III.

In vasculis utut infarctis adhucdum tamen integris cruor purulenti liquaminis naturam non induit (*Vid. prop. 2.*) Is quippè in vasculis congestus, vel motu gaudet aliquo periodico, vel eo absolute caret; & quidem si modo priori se habet, vasculorum continentium motu agitur proprio, qui adhuc vitalis est, & sanè plurimum ab extraneo diversus, qui à dilata-
*regolu-
tionis
ratio*

materiem non tranfluentem emergit. Quapropter deficiunt in hoc cruore conditiones & efficiens caufa, quibus in purulentum liquamen converti queat. Dùmmodò autem facilitas ad fluendum ipfi reftituitur, æquè ac antea tranfluet; nec quicquam labis ductibus imprimet. Sic partes infarctæ per *Resolutionem* interdum liberantur.

Si verò ductibus integris sanguis abso-
lutè quiescat , pars opprimeretur adeò, ut ex-
tincto in eâ ferè vitali principio nulla sup-
purationis efficiens causa micare valebit ,
pars verò miserè putrescet , *Gangranam-*
que aut *Sphacelum* citò concipiet.

Interim si supponatur sanguis in nonnullis ductibus ita hærens, ut in his ad fluendum absolutè inhabilis, per circumposita tamen satis transeat, principiumque vitale vegetum in parte perennet; tunc vasa ultramodùm infarcta & turgida à vicinis liquores assiduò suscipientia, tum sanorum motu succussa, pressa, dirumpi non morabuntur, aderitque tunc *Suppurationis* casus; Abscessus fiet.

schirrus. Si quis tamen ductus penitus infarctos
pulsantium sanorum prementium, ac li-
quores continuò suppeditantium actioni ità
resistere, ut ipsi disrumpi non cogantur,

absolutè supponat ; is suppurationem indè subsequituram nullatenùs arguet. Quà enim vi ulterior præpeditur infarctus , qui vas ad crepaturam perducatur , quâ vi ductus infarctus à pressione pulsantium nihil patiens servatur , eâdem juxtâ Mechanicæ leges ne cruor vas infarciens agitari ab iis ac subigi possit inhibetur. Res autem ità continget , quòd tunc cruoris mucilago in vasculis minimis fluxilitate adeò destituta ac indurata sit , ut accessum liquori novo affluenti denegans , vas à distensione tunicarum nimia immune servet , tùm & fixitate suâ pulsiones vasorum circumpositorum eludat. Hinc itaque fiet non suppuratio , sed *Scirrhus*.

IV.

Sanguis in vasis insignibus disruptis puris naturam non adipiscitur ; ab his enim ob aperturam nimiam , impulsūque validum continuò diffluit. Si verò ligaturâ injectâ aut quocumque alio modo confictâ extremitate fluere desinat ; tunc in cæcum vasis extremum sanguis delatus ibi non hæret , sed in patulos laterales ramulos derivatur. Sique vasis extremum sanguine turgere contigerit , moles ejus insignis à pulsantibus vasculis ambientibus

vix quidquam patietur, quòd in eo raticæ superficiæ ad soliditatem molis compressæ ac in exiguissimis vasculis longè minor existat, ut patet ex Geometricis.

V.

Quæ circa puris confectionem in vulneribus cæsim inflictis hucusquè dicta sunt eadem in aliis quibuscumque suppurationis casibus semper deprehendes. In partibus siquidem contusis suppurantibus, quædam attrita sunt vascula, reliqua integritatem servarunt, utraque ingurgitata; en igitur efficientem suppurationis causam, en materiem aptam. Similiter cum ab intrinsecâ causa suppurationi locus præbetur, in parte suppurante rupta partim, partim integra reperies vasa, cruore imprimis turgida; rupta liquorum effusio, integra vitæ partis, turgescientiam tumor, æstus, dolor significabunt. Suppurantibus Phlegmone aut Erysipelate sic sanè se res habet.

VI.

Vitâ plenè in parte subsistente, quòd plura vascula disrupta erunt, quò magis lacerata, quò magis confusa, eò copiosius ac facilius humores in eis cohibebuntur in liquamen purulentum convertendi. eò abundantior erit laciniarum vasorum pu-

irilago albida; igitur eò uberior suscitabitur suppuratio. Porro in Contusis plurimum, attrita & laniata sunt vascula; in Corrosis pariter & Ambustis admodum discerpta sunt & irregulariter commixta, in Cæsis autem vascula secundum unicum planum tantummodò divisa; non mirum ergò si in Contusis, Ustis & Corrosis, si in Sclopetorum vulneribus uberiores longè ac in Cæsis succedant suppurationes. Hinc dùm copiosa expetitur suppuratio caustico lapide, potius quàm scalpello aperiendæ partes.

VII.

Cùm in Cæsis vascula secundum unicum planum divisa, nec confusa, parùmque lacerata positionem pristinam obtineant, patet sanguinem liquoresque alios affatim per aliquod tempus facilè nec interrupto filo effluxuros; si autem abundanter eos effluxisse, inanitaque adeò iis fuisse vascula contigerit, ut nulla deinceps eorum irruptio metuenda veniat nec congestio, nihil novi ac molesti in vasculis integris excitandum fore sequitur; quamobrem rupta vascula exinanita ab integris simpliciter comprimuntur, & ità obliterabuntur, ut inde nullum naturæ conamen, nulla suppuratio timenda sit, parsque nullâ sarcina op-

pressa modo in propositione sequenti exponendo citò coalescat. Sic autem se res habet nonnunquam in cæsis carnibus, quæ absque suppuratione præviâ citò uniuntur. At liberaliter effusa tunc fuere fluida, vel etiam suctione educta, ne iis pars soluta gravaretur, oræque vulneris deinceps oleo balsamove, aut simili contra aeris injuriam munimento fuerunt illitæ; quapropter sic inanita vascula divisa penitus flaccescunt, à viventibus comprimuntur, obliterantur; hæc autem moderatè liquores suscipiunt, nihil violenti in parte cæsâ excitatur, hæc citò per se coalescit. Sic ruptis quandòque in visceribus sanguiferis nonnullis, cruore liberaliter effuso, pars hinc non gravata nullatenus suppurat, citòque rursùm cohæret.

VIII.

Verùm absque prægressâ suppuratione connubium non ineunt Contusa, Corrofa, Ustave; quòd plurimùm disrupta, dilaniata, confusa, varièque inflexa vascula liquores liberaliter haud profundant, plenè nunquam inaniantur, illosque semper ubertim in se ipsis detineant, hinc integrorum & ingurgitationi ac tensioni locus præbeatur, undè suppuratio; quòdque la-

cinia notabiles in his casibus & copiosæ putrilaginem abundantem adeò suppetant, quæ per transpirationem, sicut in Cæsis non suppurantibus ob parvam earum copiam evenit, discuti nequeat.

I X.

Cùm in parte suppurante vitale principium subsistere dilucidè agnoscamus (*prop. 1.*) ac peractâ suppuratione solutam coalescere partem muniaque obire observeamus; cur vitale principium iners & otiosum in opere suppuratorio haberemus, opus verò totum per putredinem aut fermentationem aliquam absolvendum relinqueremus? Cur unà cum Dolæo aliisque Chymiatis, sanguinem effusum vini instar è dolio educti vappescere ità arbitraremur, ut per subsequentem hinc acidi exaltationem pus efformandum imaginaremur? Præsertim cum absente vitalis principii operâ, licet cruor putredini, vappescentiæ, fermentationi committatur, natura nullum tamen confici pus perspicuè nobis indicet (*Vid. cor. prop. 3. & 4. & cor. 2. hujusce prop.*) Sic vappescit ac putredini obnoxius fit cruor effusus vel parcè ut in Ecchymôsi, in rimis vulnerum, vel ubertim ut in collectionibus copiosis; sic putredine &

fermentationis motu intestino interdum adeò immutatur in sphacelatis partibus, aut cum in uteri cavo diù fuit asservatus, ut amurcam horrendè foetentem postmodum exhibeat; sic immutatus fuerat sanguis inter ventriculi tunicas collectus, in casu superiùs observato; quare autem pus in hisce casibus non producit? Quòd vasculorum vibrationes vitales ceu causa suppurationis efficiens in eis defficiat. (Cor. 2.) Sed hanc tunc non esse requisitam fermentationem, quæ pus suscitet, inquis. Quodnam autem est peculiare illud *fermentum purulentum*? Est ne è partibus ambientibus exsudans humiditas? At hæc in prædictis casibus, at hæc in utero sanè non deficit. In hisce casibus adsunt sanè calor & humiditas putredinis principia. Est ne nervorum fluidum, quod præstanti *spirituum animalium* nomine insigniri solet, quodque actiones in animalibus ità perficit, ut partium singularum structuras intimas, varios solidorum respectus, fluidorum indoles, consistentias varias, moles respectivas, fluxus diversos, celeritates, cæteraque mechanica perscrutari eo machinam regente sat supervacaneum sit; quodque Archæi Helmontiani quasi vices supplens, medicinam

medicinam adeò brevem, omnibusque facilem efficit? Sed spiritus animales in sanguinem effusum ipsimet effusi tantamne energiam haberent, quâ novam ac peculiarem excitarent in eo agitationem intestinam? Energia talis extrâ vasa propria in dubium revocari sanè haud immeritò posset. Verùm sanguis semel effusus nunquam, sed pars duntaxat vivens suppurat. (*Vid. cor. 2.*) Spiritus autem animales in sinum partis suppurantis dolore abundanter determinatos fermentationem suppuratoriam excitare si admiseris, de suppuracionis loco lis non erit; sed perpendendum restat utrùm in rupta, integrate vascula uber ille spirituum effluxus peragatur; rupta semimortua sunt, nervulos præcisos habent, elatere vitali destituta, vixque sensibilia existunt, integra verò nervos intactos possident, plurimùm tensa sunt, vibrabilia, inflammata, doloris summè capacia, fluxus igitur spirituum uber ad hæc, parcior ad illa concitabitur; sed purulentum liquamen in integris non elaboratur sed in ruptis, è quibus duntaxat expui potest, spiritus ergò animales in partem suppurantem ac dolentem ubertim fluentes miscelâ sui in vasorum integrorum liquo-

ribus aliquid notabile, in ruptorum autem inertibus succis vix quidquam effatu dignum præstabunt.

Jàm verò præter hæc, quæ superiùs contrà sanguinis vappescentiam & acidi exaltationem ut suppurationis causam, adducta fuere, adversùs Chymicos hujusce sententiæ fautores hoc animadvertendum superest, acidum reverà puri non inesse, cùm variis experimentis sputa purulenta *nihil acidi, sed multum Salis corporisve Sali cornu Cervi similis*, continere, non ità pridem ostenderit *Pitcarnius*. En igitur demonstratum Chymicis in pure Sal alkalinum, Sal verò acidum à quo puris præcipuos effectus deducunt ab ipsis non manifestatum; flocci enim faciendum hoc eorum argumentum, quòd pus corrosivum sit, quæstio enim de facto utpotè in casibus puris laudabilis falso, jure meritò moveri posset; quòdque principium corrosionis Sali acido fixo tribuunt, quâ de causa alkalino alii non tribuerent, cùm utriusque indolis caustica subministret Chymia? Ità quod Chymici acidum, *Hippocrates* nominavit *acre sputum purulentum*. Mitto loqui de indicio Salis acidi ex viriditate puris à quibusdam deducto, quasi verò ex tali colore Salia Vitriolica in pure

significarentur ; cùm colores particularum mixti indoles determinatas non denotent, ac istiusmodi è signaturis aliisve petita Chymicorum argumenta per instituta à *Pitcar-*
nio experimenta abundè nimis refutentur. Verùm illa puris naturæ per Chymica experimenta perscrutatio ad præscriptionem remediorum necquicquam lucis affert, ut eam refutando *Doleo* ejusque affeclis utilem duntaxat hîc esse censeamus.

PROPOSITIO VI.

Quæ suppuratione inchoatâ super-veniunt ac deinceps succedunt, tum quâ ratione suppurate partes denuò coalescant, explicare.

Postquàm liquamen purulentum in oras solutæ partis stillare incoepit, extremaque vasorum lacerata reclusa fuere ; tunc fluidis appellentibus in admissariis vasorum ruptorum principiis tantum obstaculum non reperitur. Imminutâ igitur eâ parte resistentia, vasa integra gravi molis fluidorum exuperantis appulsu liberari incipiunt ; plorantibus idcirco tunc purulentum liquamen vasis ruptis, integris verò fluida appellen-

tia facilius traducere incipientibus, tumor partis fauciatae, tensio, calor, dolor remittere incipient; verbo statim ac pure vulneris orae madefactae conspicientur, protinus levabuntur fauciatae partis angustiae; hinc & quoque febris, si excitata fuerit, remittet; in corpore universo levamen sentietur.

Quoniam verò continuato purulenti liquaminis effluxu, viæ in oras vulneris patientiores sensim fiunt, hinc in parte fauciata liquorum fluentum liberius in dies fiet. Sedabuntur ergo tandem & concident universa, quæ in lucta suppurationis immania excitata fuerant, symptomata, ac orae solutæ partis pure sine dolore manabunt. Ubi notandum puris emanationem duraturam quandiù in oris ulceris aliqua in circuitu liquorum difficultas perseverabit. Indè enim sanguis in principiis vasorum ruptorum admissariis, ob vasis ferè emortui flacciditatem & viscosi purulenti liquaminis antè ipsum lentè fluentis obstaculum, aliquantum hærens, causæ puris efficienti pulsui nempe vasorum integrorum liberè adhuc non transmittentium, expositus erit, ac proindè in pus converteretur, fluxilius equidem ac fluxilius in dies

vascularum, eò quòd sanguis minùs ac minùs hæreat, minùsque proinde inspissatus nec ità fero destitutus liquamen non spissum æquè ac antea subministret. Nec desinent pariter oræ ulceris pure humescere, quousquè vasorum ruptorum extrema verâ mortificatione corrupta, & à vivente parte penitùs separata putrilaginem albicantem suppeditare desinant.

Cùm verò intrà dies aliquot tempusve notabilius (si quædam obstiterint) liquoribus circa ulceris oras fluentibus viæ tandem liberæ factæ fuerint; tunc sanguis lymphaque in vasa rupta migrare desinent, quòd jam in integris nihil eorum fluxui obsistat, ruptaque in dies magis & magis flaccescentia quin & extremis suis in putrilaginem converfis orbata ab integris undique comprimantur. Imminuta itaque sensim cessabit tandem purulenti liquaminis generatio ac fluxus, exsudabit verò per oras ulceris in modum perspirationis serum aliquod tenuius, quo madescant; jamquè oblitterata erunt principia admissaria vasorum ruptorum, extrema autem penitùs amissa ac è corpore viventi separata. En igitur peractam spontè ulceris, quam vocant *deterfionem*, en jam oras ulce-

ris ductibus integris & viventibus duntaxat constantes, en ipsas liquoribus vivificis sat liberè transfluentibus animatas, en tandem ipsas corruptis vasculis, liquoribusque effoeris ceu sarcina noxiâ plurimum liberatas. Restat nunc partium solutarum coalitus nexusque absolvendus.

Sed natura, quæ per simplices vias procedendo in suppuratione non occubuit, imperfectum opus suum non relinquet. Vascula, quibus constant ulceris deterfi oræ, integra cuncta & animata, in ulceris superficie non terminantur, nec enim fluida reducere possent, nec parti vitam tribuerent, sed ibi reflexa continuo ductu liquores versùs cor referunt; in puncto igitur reflexionis ut siphonum pars incurvata haberi debent. Porro curvaturæ illæ ductuum, ut diù pars soluta non erat, fulcitæ non existunt; quippè quòd à nullo corpore comprimantur ac velut pendulæ emineant; in lateribus insuper compressæ non sunt, quòd suppuratione absumptæ fuerint penitus extrema vasorum lacerata priùs ipsis circumflua; quapropter appellantium liquorum ictibus faciliùs ac antea cedent partes hæ vasculorum inflexæ, tum extendi incipientes extuberantes hinc &

illinc monticulos repræsentabunt molleculas, liquoribus & imprimis sanguine turgidos, rubentes, verbo ex innumeris ulceris punctis *Carnes*, ut loqui amant, pullulabunt. Cum autem vascula hæc tenera, non compressa, extensilia, à liquoribus advenientibus sensim ulterius ac ulterius producantur, *granula carnea* floridiùs vegetabunt, intumescent sibi que tandem ex adversis oris pullulantia obviam ibunt, partes eminentes in cavas, prout occurrerint, cotyledonum more inferentur; si verò pars eminens eminenti adversa occurrerit, quæ minùs obsistet ad latera reflectetur, alterâ interim inter hæc & alias circumfluas viam pergente; & sic per varias eminentias ac scrobiculos oræ pullulantes excipientur ac excipient. Continuatâ autem per appulsum indefinentem fluidorum accretione carnes hæ granulosa in se invicem arctiùs inferentur, futurasque strictas æmulabuntur, adaugente plurimùm firmitudinem fluidi lymphatici nutritioni destinati parietibus nevro-lymphaticorum distensorum agglutinatione assiduâ, ob inflexa compressaque in insertionibus hæc vascula abundantiori adhuc & validiori; sique infligatur vis, lacerabuntur potiùs ac

rumpentur carnea hæc granula, quàm ut intacta dirimi se patiantur, quòd in tali insertione ac nexu extrema carniùm granulofarum utpote molliora accrescere non desierint, & compressis interim mutuò eorum originibus, in molem eam excreverint, quæ per interstitia, quæ priùs subierant, transire amplius non possint. Id sanè artificium imitantur Fabri lignarii, cùm in modum caudarum, ut aiunt, hirundinum trabes compingunt. Sic coalescunt partes solutæ, sic efformatur *Cicatrix*, sic in ossibus *Callus* producitur.

In cicatrice ergò extrema vasorum ruptorum non adunantur sibi, non uniuntur; hic enim determinatus & quidem vasculorum ejusdem speciei occurfus, hæc reunitio concipi nequeunt, nec vasorum extrema rupta lacerataque per suppurationis tempus sat protractum sana factaque servari ac vivere ullatenus possunt, corrumpuntur autem ac excidunt, ut antea ex amputationibus membrorum notavimus, nec reliquum vasis rupti extendi ullo mechanismo concipi potest, nec unquam visum.

Porro rationi consonum magis non est Cicatricem aut Callum, ut extravasatum succum nutritium concretum partes solutas agglutinantem

agglutinantem concipere ; quòd œconomia animali versatis succos extravasatos vitali principio officere semper notum sit ; quòd cùm cicatrix aut callus partis continuatio sit , vasculis ab eâ productis reverâ constet , prout edocet sanior Anatomie. Verùm vasa nulla nova in corpore humano lymphatici glutinis adminiculo & quasi materie fabrefieri , quæ ruptis additamento sint , unquàm concipi possunt ; nec enim imaginaria in humanâ machina compaginare Physico rationali licitum est , præsertim cùm verè existentia , quibus in operibus suis absolvendis in plurimis casibus utitur , natura perscrutata manifestet. Si quis autem de vasorum integrorum in corpore humano extensilitate dubitaret ; is productiones summas membranarum , ipsarum inspissationes immodicas , vasorum vastas dilatationes , viscerum intumescantias , incrementa immania , profectò ignoraret , hunc sanè fugerent innumeræ & ferè quotidianæ hoc de argumento observationes.

In cicatrice callove vascula ut in partibus ipsis continuis eodem ordine , eodem textu disposita non sunt ; neque pristinam partis repræsentant compagem ; quòd è

coalitis vasculis non constant anastomosi quâdam, ut nonnullis arridet, junctis. Vascula in cicatricis callive substantia universa reflexa sunt, nullaque ultra cicatricis fines protrahuntur; sibimet autem per acervos, ut antè dictum fuit, confusim at stricte intermixta, oras soluti continui adversas futuræ validæ in modum connectunt; hinc transfluxus nullus liquorum ab ora cicatricis in aliam, reditus autem semper utrinque in continuam sibi partem; hinc in vasis cicatricis plurimum in semet inflexis ac validè inter se mutuò compressis haud ità facilis sicut in partibus nunquam solutis liquorum periodus; hinc in partibus cicatrice callove præditis dolores subindè suscitantur.

Hactenus purulenti liquaminis effluxum, hunc tandem desinentem, ulceris hinc detersionem, ac formationem cicatricis, prout in parte affectâ sponte res peragitur, illustravimus. Jam quomodo corpus universum efformato pure aliquandò compatia-
tur, perpendendum est.

In abundantibus, tum & speciatim in viscerum suppurationibus, instante fluxu purulento horret interdum algetque reverâ corpus, frigidaè deprehenduntur enim

ab adstantibus extremitates; pulsus debilis, *friquet*
 parvus, ac depressus est; hinc exacto tem- *confab*
 poris intervallo reviviscit, sensim plenior *ab iuv*
 fit, validior, frequentior, antea pallidæ *affu p*
 rubent tandem genæ, ardet universum cor- *in igne*
 pus. Unde tot turbæ, nisi ex purulentæ
 materie cum sanguinis oceano mixturâ?
 Hic enim vibrationes validæ nervorum
 in parte suppurante accusandæ non veniunt,
 ut in propositionis præcedentis casu, cum
 sæpissimè vix sensus ullus de suppuratione
 fiente admoneat, nec nisi ingruentibus hor-
 roribus negotium prius latens deinceps ali-
 quantum pateat; sic in pulmonibus, sic
 in hepate, aliisque visceribus, quæ clàm
 fiunt suppurationes accedentibus absque
 manifestâ causa horroribus ægro medico-
 que sæpè declarari solent. Prætereà hor-
 rores, qui excitantur in hoc casu ex sensu
 falso non proficiunt, cum reverâ fri-
 geat corpus, sanguisque constanter affec-
 tus sit. Verùm circà puris cum sanguinis
 oceano mixturam ex eo dubium omne tol-
 litur, quòd pus per colatoria à parte sup-
 purante plurimùm diffusa ac in primis per
 renes cum urina transcolatum pluries ob-
 servatum fuerit.

Fit interdum itaque, ut, dum puru-

lenti liquaminis efformatio inchoata est, vasa integra pulsionibus iteratis illud ab extremis ruptorum liberè exprimere nequeant; sive quòd ipsamet sufficienter robusta non existant, sive quòd liquamen purulentum viscidius & crassius sit, sive quòd abundet nimis, sive quòd extrema rupta in locum patulum non hient, sed in substantia cæcâ partis, vel sufficienter non apertâ terminentur. In omnibus his casibus partem sarcina hâc purulenti liquaminis liberè exonerandam non fore clarum fit, sive quòd causa pellens viribus sufficientibus careat, sive quòd nimis resistat liquamen expuendum, sive quòd liber puri non pateat exitus.

Quocircâ in abundanti suppuratione liquamen, rupta vascula copiâ aggravans ductibus integris pulsantibus utut robustis obsequiosum itâ esse nequit, ut facili fluxu per ostiola lacerata expuatur; quapropter inter has pressuras portio ejus in vasa integra collateralia vi diducta velut per incilia totidem derivabitur, liquoresque vivificos inficiet.

In suppurationibus autem latentibus viscerum, cum organa hæc vasculis teneris valdè ac patulis ut plurimum texta sint,

nec robustis fibris firmata, hinc expuendo puri imbecillia sunt; si insuper illud justo viscidius extiterit, ut in suppuratis pulmonum tuberculis, vel si (quod sæpè visceribus suppurantibus contingit) puri exitus liber non pateat, ut cum in abscessu via nulla extrà partem ducit, aut cum ulcus sufficienter non hiat (nec autem in hisce angustiis visceri latenti artifex manu ferre auxilium potest) in omnibus illis casibus substantiam partis pure exonerandam non fore consequitur; quamobrem pressuris interrim non desinentibus portio in incilia lateralia derivata liquoribus vivificis communicabitur, sanguinem inficiet.

Cum autem memoratæ circumstantiæ in visceribus suppurantibus sæpiùs quàm in cæteris partibus, & non rarò simul occurrant, hinc remissiones puris sæpiùs ab iis observabuntur. His omnibus accedit, quod viscera utpote vasis insignibus dotata, cordique viciniora, labem non debilitatam communi oceano faciliùs quàm reliquæ habitûs corporis partes inferant.

Jam verò purulenti flocculi plures immutatâ forma sanguini commixti, crassi sunt, tenaces, ægrè divisibiles; quapropter motum partium sanguinis mucilaginosarum

& globulorum inprimis, inviscando illas earumque diffuxum inhibendo, hinc & illic inæqualiter obtundent. Remittet ergo motus cruoris intestinalis, pulsus debilior ac minor illico fiet, frigus corpus occupabit, deicientur vires. Sanguis autem inæqualiter subito ita inspissatus Capillaria ægrè ac modo inæquali transfluit, hinc vibrationes obscuræ ac inæquales staminum nerveorum, hinc tremuli motus fibrarum carnearum ac membranearum, hinc horrores. Interim dum sanguis Capillaria difficilè pervadit, insignia vascula potissimum permeare compellitur, hinc eâ de causa quamplures supprimentur ferè secretiones, saliva fiet parca, viscida, os aridum, tum & alia arefcent colatoria.

Cum autem per aliquod tempus augeat resistentia ad transfluxum per Capillaria, & ita fluida in vasis sanguineis insignibus mole sensim adaugeantur, hinc tandem sanguifera hæc solito magis tendi debent, hinc citiores & correptæ eorum cordisque vibrationes, hinc febris incipiens; verum continuatis & augefcentibus hisce vibrationibus moleculæ sanguinis utut crassæ succutientur, agitantur plurimum, rarefcet cruor, excandescet febris; inten-

saque perseverabit, quousquē attritæ fuerint moleculæ crassæ cruoris, isque tenuior factus liberè per Capillaria transfluat, ac portione exuperante fluidorum per feriantia priùs sed admittentia nunc vascula secretoria imprimis autem cutanea copiosa sub forma sudoris liberaliter effusâ, in sanguiferis insignibus & corde illata resistentia ac tensio penitus cesset.

Quo tempore autem cruor puris infectionem patitur febrique excandescit, repagula orarum ulceris ita rumpi ac dehiscere tandem ex pulsionibus vividis vasorum purisque abundanti fluento aliquandò succedit, ut deinceps ad ulceris superficiem liberatâ via pus universum corrivetur, sanguinemque in posterum amplius non inficiat.

Si quâ interim proportionē pus efformatur, eâdem ob vitium aliquod ex memoratis perseverans in soluti continui superficiem non extravasetur, in incilia collateralia jam aperta sensim & continuo licet parcè derivabitur, hinc sanguine nunquam non infecto febris aderit continua; quæ subindè cum horroribus exacerbabitur, quando nimirum collectiones puris in vasculis ruptis cohibiti identidem re-

crudescent. Si diù autem perseveret in sanguine hæc infectio putis, febrisque hinc diù protrahatur, hæc *lenta* morem suscipiet; laxabitur etenim tandem repetitis motibus violentis intestinæ cruoris textus, mucilago ejus vitalis, quàm *Balsamum* vocant, destruetur, nec ipse sustinendis vasorum ictibus, nec irrorandis ad nutritionem molli fluido Neuro-lymphaticis, nec nisi effectis ad functiones obeundas liquoribus colatoriis subministrandis par erit, fatiscet, at hinc & quoque fatiscunt vasa, fibræ, digestiones depravabuntur, vires in dies exsolventur, tabescet corpus, aduretur, conficietur.

Postquàm flocculi puris ductus minimos non pervadentes aliquandiù cum sanguine volutati fuere, motu febrili tandem attenuantur, ut jamjam dictum fuit; & admodum divisi per colatoria tandem, sed præcipuè per cutaneos copiosos ductus sero lixiviali sanguinis abrepti sub specie sudoris plerùmque foetidi ablegantur. Si autem mixtionis tempore sero sanguineo innatantes parùm adhuc attenuati ductibus secretoriis occurrerint satis patulis, hi sanè eos sero abrepti subibunt; sed quoniam motus vitalis in ductibus secretoriis tantus
non

non est ac in sanguiferis liquoresque eos
lentiùs transfluunt, hinc puris flocculi mo-
tu intestino ità sejuncti à se invicem ut
in ductibus sanguiferis non servabuntur,
concreſcent igitur, floccosque constituent
crassiores & crassiores; hi tamen ulteriùs
meabunt, quòd ſecretorii ductus in am-
pliores & ampliores conſuant; quapropter
in ductuum ſecretoriorum trunculis quasi
guttæ puris aderunt confectæ.

Jàm verò ductus urinosi plurimùm patuli
sunt, ſerumque lixiviale ſanguinis facilli-
mè hauriunt & abundanter, quamobrem
ſi in quibusdam ſubjectis apertiores adhuc
extiterint, ſique puris flocculi in ſero ſan-
guinis partibus ejus mucilaginosis vix con-
nexi innatent, patet eos renales ductus fa-
cile ſubituros, ac in his ratione jam
traditâ in puris guttulas inſignes coalitu-
ros; pluet ſerum urinoſum per papillas re-
nales, ac manabunt quoque ſimul puris gut-
tulæ, hæ autem deinceps in pelvi rena-
li ac veſica morâ ſimul coaleſcent ulteriùs,
undè non mirum ſi quidam alibi quàm in
renibus ſuppurati urinas nihilominùs min-
gant purulentas. Hoc accidiſſe Empyicis
obſervatum eſt, Phthiſicis autem deſpera-
tis haud inſolens; quòd in his abſumptâ

sanguinis mucilagine purulenti flocculi alligati minimè, sero lixivioso liberè innascent.

Ductus intestinales secretorii sat quoque aperti sunt, copiosi, parùm protracti, parùm inflexi; si igitur in quibusdam subjectis naturaliter aperti valdè, aut si præsente aliquâ diarrhæa adhuc magis dilatati fuerint, puris flocculi eos sanè subibunt, diarrhæa fiet purulenta. Hanc in desperatâ Phthisi interdùm observavimus, interdùm mictum purulentum.

Quis autem ductus hepatis biliosos amplos esse negabit; inprimis si materiem iis à sanguine venoso subministrari cogitet, eam profecto spissam, quæ orificia sat patula ad ingressum requirat? Quamobrem & quoque in quibusdam suppuratis puris flocculi biliares ductus subibunt; eò quòd autem hi per vastam hepatis substantiam valdè protracti sunt, satque spisso naturaliter alluuntur liquore bilioso, hinc puris ramenta facilè in eis coalescent, & antequàm in biliares trunculos amplos pervenerint, molem adeò adipiscentur, ut ulterius meare non valentes eos citò ingurgitabunt, citò obstruent; comprimuntur idcirco sanguifera circumposita, turgebunt,

rumpentur, excitabitur demùm in hepatis substantiâ suppuratio. His de causis in suppuratis quibusdam clandestini & insperati superveniunt in hepate abscessus, ut testantur observationes.

Id autem singulare ab eximiis Practicis scriptum est suppurationibus potissimum internis capitis, jecoris abscessum aliquandò supervenire; quod sanè nisi ex speciali Cephalici puris indole repeti potest; cum nullam ad explicandum illud Phœnomenon cerebrum inter & hepar communionem peculiarem Anatome hucusquè demonstrarit. Arbitramur ergò pus Cephalicum utpote è tenuioribus & activis plurimum fluidis ortum, mucilaginosum tenue esse, cujus ramenta ductus biliosos subire, in his tamen speciatim ob rationes supra traditas rursùm ità concretescere queant, ut exin interdùm occasio suppurationi in hepate præbeatur. Verùm casus hujusmodi frequentes admodùm & constantes hucusquè non advertimus.

Nec solùm, dùm per imbibitionem pure assiduò inficitur sanguis corpus febre lentâ consumitur; sed & cum ulcus pure abundantius aut diutiùs manat similiter contabescit. Hinc enim sanguis defœcatâ parte

*abscessus
in hepate
in capite
offectus.*

mucilaginosâ , utpote per ulceris vascula rupta inprimis nevro-lymphaticâ afflictuò depluente , purisque tunc portionem insigniorem constituyente , plurimum defraudatur.

Quamobrem eâ in sanguine deficiente particulæ ejus mobiliiores non coercitæ à pulsionibus vasorum motum nimium concipiunt ; arescunt vasorum fibræ hâc mucilage non emollitæ , tenduntur , hinc correptæ pulsiones , febricula , hinc mucilaginosarum particularum ulterius detrimentum , corporis tabes. Sic ulceribus vastis, sic ulceribus nimium aliquandò aut diutius suppurantibus miserè conficiuntur sauciati.

Superfunt postremò perpendendæ partium suppurantium variæ , quæ quoad formam externam succedunt modificationes.

Et 1°. quidem , cum partis suppurantis facies tecta non est , purique ab eâ mananti exitus liber conceditur , *Ulcus* adest.

2°. Cum intima ac cæca partis substantia soluta , lacerata , suppurat , particularum solutarum intercapedines pure è ruptis vasculis depluente sensim replentur , fit lacus puris undique conclusus , is *Abcessus* appellari solet. Qui quidem si spissâ ad-

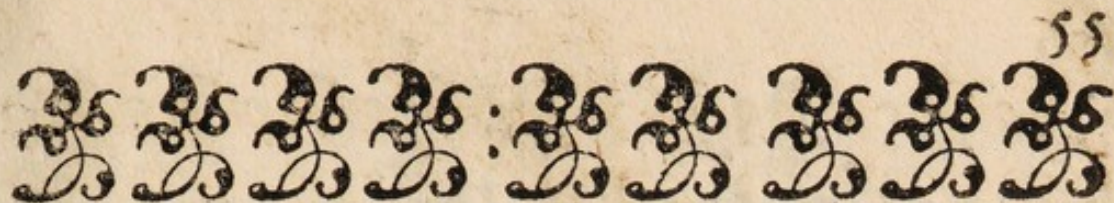
modum substantia partis alicubi contactus non sit, nec valdè per eam diffusus, in umbonem ibi prominere solet, eò quòd puris collecti massa Sphæroidea ambientibus partibus tensis ac se contrahere nitentibus compressa in laxiorem partem utpote minùs resistentem potissimùm deturbetur, ut inde hoc in loco inprimis molities & fluctuatio pure absoluto deprehendenda veniat.

3°. Cùm verò suppurata pars parùm dehiscit, nec puri facilis præbetur exitus, circumpositis partibus mollibus diductis se contrahere nitentibus, pus compressum undequaquè exprimitur; cùm autem per orificium facile exprimi nequeat sive quòd superius sit, sive quòd angustius, hinc expressionis vires in partes ambientes diffunduntur, hæ itaque sensim dehiscunt, ac ulteriùs sejunguntur, pure interim has fissuras penetrante; si autem pus per protractas notabiliter intercapedines ac velut per cuniculos diffusus sit, cavitates illæ appellantur *Sinus*.

Favebit etiam cavernularum hujusmodi productioni puris, cùm adfuerit, acrimonia, eâ enim fibrularum vincula lacrabuntur, solventur; pusque in cæcas scrobes sensim insinuabitur.

Porro ulcerum, abscessuum, sinuumque species ac differentias hîc tradere locus non est, cùm de modo, quo peragatur suppuratio, deque iis, quæ ipsam comitantur ac sequuntur, generatim differere huc usquè propositum fuerit; eas autem, cùm de suppurationis varietatibus tractabitur, sigillatim exponemus.

Quæ igitur allata sunt, quasi fundamenta Syntagmatis de *Suppuratione* haberi debent; quæ verò quoàd Theoriam tum quoàd Therapeiam supersunt, iis quasi erunt superstructa, materiemque alteri Dissertationi Academicæ præbebunt; sicque tandem absoluta erit in partibus mollibus suppurationis Historia. Quæ autem in Ossibus desiderabitur, haud difficili sanè negotio ex traditis in mollibus fundamentis deducetur. Eam interim apud Clarissimum *Heine* Suecum unà cum Inflammatione ossium, nonnullisque insignibus eorum morbis, doctè expositam unicuique persequi licitum erit.

ERUDITO

D. D. PETRO ROCQUES

In primo eruditionis tentamine novas Suppurationis ac cicatrificationis leges exponenti.

TE miror, qui tanta vales, quem Phœbus amavit:

Tempore, quo putri sunt merfa cadavera
tabo,

Atque cadunt pariter parvo, magnoque
potentes

Exhalaturi fœdam priùs ulcere vitam,

Uteris, ut medicam rimeris plenius artem,

Sanguineos latices, ductus secteris hiantes,

Unde, viâ facili, saniosus depluit humor,

Ulcus ut efficiat, factumque perenniter extet;

Ni tandem, quâ lege doces, obducta cicatrix

Deleat omnino vestigia sordida puris.

Hec suo cecinit Amico GUINGUALOEUS

OLIVIER VILLENEUVE

Docteur Medic. Monsp.

E I D E M.

*Novam Suppurationis causarum explica-
tionem afferenti.*

Ardenter pridem optatum, qui sterne-
ret ingens
Partis suppurantis opus, sed nemo repertus:
Desperatam aliis, solus tu, viribus æquis,
Materiam sumis, doctèque exaras, amice.
Si tibi, pro meritis hominesque, deique
faverent,
Princeps tu fieres Medicorum, judice mundo.

*Hac tibi in æternum & sincerum
benevolentia, amicitia, amo-
risque pignus & monumentum
O. D. V. C. ac*

Ut vivas felix, rugis cingentibus ora,
Supremum numen precibus, votisque fatigat.

FRANCISCUS LABOISSIERE
*Varaniensis apud Petracorios,
Licent. Medic. Monsp.*

E I D E M.

*Novum Suppurationis Mechanismum
afferenti.*

SPargere si pergas orbi tua lumina ROCHE
Cantabit radians lumen uterque Polus.
Sic tua successus habeat doctrina perennes,
Pluribus ut studiis, nos aliosque juves.

*Sic offerebat Amico suo in
aeternum amicitiae monumen-
tum STEPHANUS HUGUES
Spinalensis apud Lotharingos,
Liberalium Art. Magist. &
Univers. Medic. Monspeliens.
Baccal.*

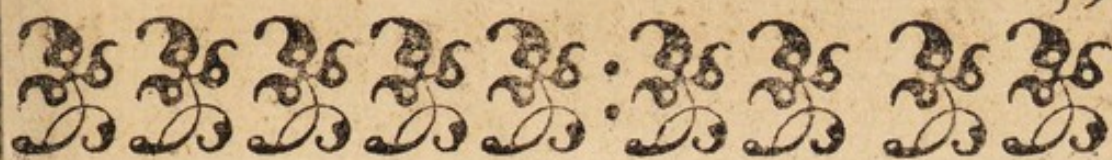

E I D E M.

*Pro primo Apollinari certamine de Suppu-
ratione disertè differenti.*

F Rustrà Castalidum , supplex , compello
juvamen ,
Faucibus Aonidam renuunt sitiētibus undam
Maxima nec credunt tenui proeconia voci.
Haud stupeo : gressu properans , tuto invia
pressas ,
Sacraque tangendo sacras mysteria nomen.
Sicque triumphanti, tacitus, gratatur amico.

Socius addictissimus
CAROLUS BERGIER
*Pontisvallensis apud Se-
busianos Art. Lib. Mag.
& Facult. Med. Monsp.
Baccal.*

E I D E M.

Suppurationis causas enodanti.

QUæ vis ingenii ? Quæ docti pectoris
artes ?

In scriptis qui mentis honos , quæ gratia
regnat.

Es reor ipse lepos , aut filius ipse leporis ,
Fastidiosa licet tu reddere grata legenti

Ulceris & puris scivisti nomina ROCQUES,
Usque adeò Thesis blando sermone nitescit.

Sic gratulabatur Amico suo
LUDOVICUS PREVOST
è Castro ad Lædum apud
Turrocenomanenses Art. Li-
beral. Magist. jamdudum
Studiosus Medicinæ.

